

Лекція 2.

ТЕМА: Аграрний менеджмент: історія становлення.

Мета лекції: Сформувати у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти системне уявлення про аграрний менеджмент як наукову та практичну дисципліну; розкрити історичні етапи його становлення, сутність, особливості та значення для сучасного сільськогосподарського виробництва в Україні та світі.

Ми намагатимемось:

*з'ясувати передумови виникнення та розвитку аграрного менеджменту;
охарактеризувати основні історичні етапи його становлення;
розкрити сутність і поняття аграрного менеджменту;
визначити об'єкти та суб'єкти управління в аграрній сфері;
засвоїти основні функції аграрного менеджменту;
проаналізувати особливості аграрного менеджменту в Україні;
ознайомитися зі світовим досвідом управління аграрним виробництвом;
усвідомити роль аграрного менеджменту у забезпеченні сталого розвитку та продовольчої безпеки.*

Література :

1. Дем'яненко С.І. Менеджмент аграрних підприємств: Навч. посібник. К.:КНЕУ, 2005. 347 с.
2. **К. В. Мазур, О. Г. Кубай.** Менеджмент аграрного підприємства. Навч. посіб.- Вінниця: твори, 2020.-284 с., 2020
3. С. І. Дем'яненко, В. Г. Кудлай Менеджмент агропромислових формувань [Електронний ресурс] : навч. посібник (практикум) / С. І. Дем'яненко, В. Г. Кудлай. К. : КНЕУ, 2014. 262, [2] с.
4. **Т. Л. Мостенська, В. О. Новак та ін.** Менеджмент. підручник. - 2-ге видання. - К.: Кондор Видавництво, 2012. 758 с.
5. Agribusiness Management (**Jay T. Akridge та ін.**)
6. Agribusiness Management (**F. Barnard, J. Akridge, F. Dooley, J. Foltz**)
7. Principles of Agribusiness Management.

План

- 1.Передумови виникнення аграрного менеджменту
- 2.Історичні етапи розвитку аграрного менеджменту
- 3.Поняття та сутність аграрного менеджменту.
- 4.Об'єкти та суб'єкти управління в аграрному секторі.
- 5.Основні функції аграрного менеджменту.

6. Аграрний менеджмент в Україні.

7. Світовий досвід аграрного менеджменту.

8. Значення аграрного менеджменту для сталого розвитку

1. Передумови виникнення аграрного менеджменту

Аграрний менеджмент виник у процесі розвитку сільського господарства як відповідь на ускладнення виробничих процесів і необхідність раціонального використання ресурсів. Уже на ранніх етапах розвитку людства землеробство потребувало організації праці, планування виробництва та розподілу результатів діяльності.

З переходом від натурального господарства до товарного, а згодом і до ринкової економіки, управління аграрним виробництвом перестало бути інтуїтивним і почало базуватися на економічних розрахунках, аналізі витрат і результатів. Подальша механізація, хімізація та спеціалізація сільського господарства зумовили необхідність наукового підходу до управління аграрними підприємствами.

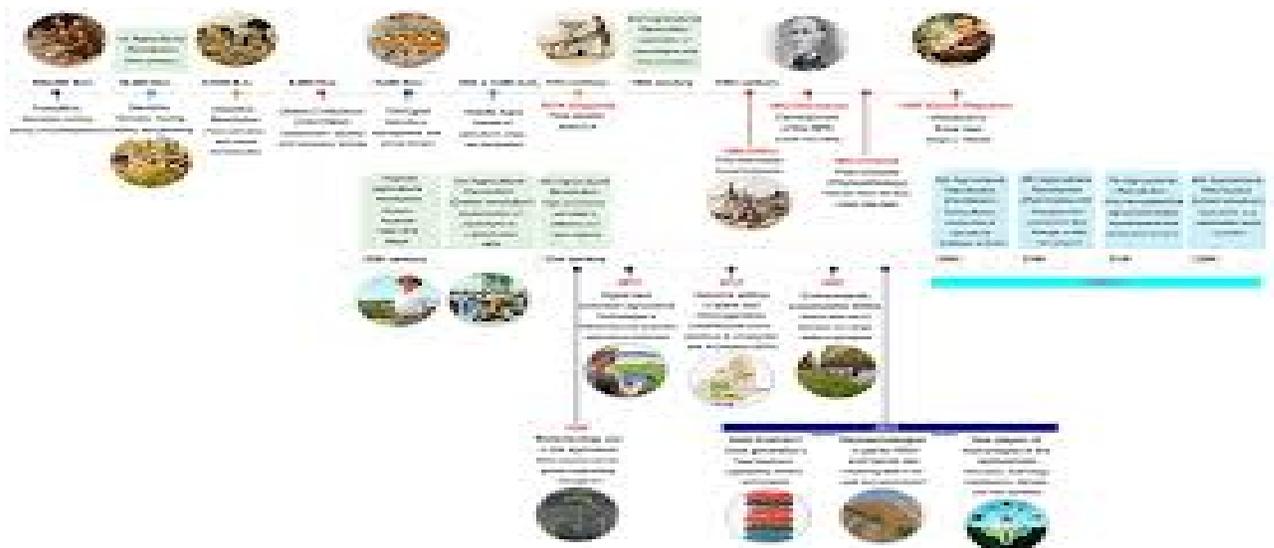
2. Історичні етапи розвитку аграрного менеджменту

Доіндустріальний етап характеризувався дрібним землеробством, ручною працею та управлінням, заснованим на традиціях і досвіді.

Індустріальний етап пов'язаний із впровадженням машин, розвитком селекції, мінеральних добрив та перших форм наукової організації праці.

Аграрно-індустріальний етап (XX ст.) відзначається формуванням агропромислових комплексів, кооперативів, фермерських господарств, розвитком економічного планування та маркетингу.

Сучасний етап характеризується цифровізацією, впровадженням точного землеробства, автоматизованих систем управління та екологічно орієнтованих стратегій.

3. Поняття та сутність аграрного менеджменту

Аграрний менеджмент — це система принципів, методів і форм управління діяльністю аграрних підприємств, спрямована на досягнення економічної ефективності, екологічної збалансованості та соціальної стабільності.

На відміну від загального менеджменту, аграрний менеджмент враховує:

- залежність від природно-кліматичних умов;
- сезонний характер виробництва;
- біологічну природу засобів виробництва;
- високий рівень ризику.

4. Об'єкти та суб'єкти управління в аграрному секторі

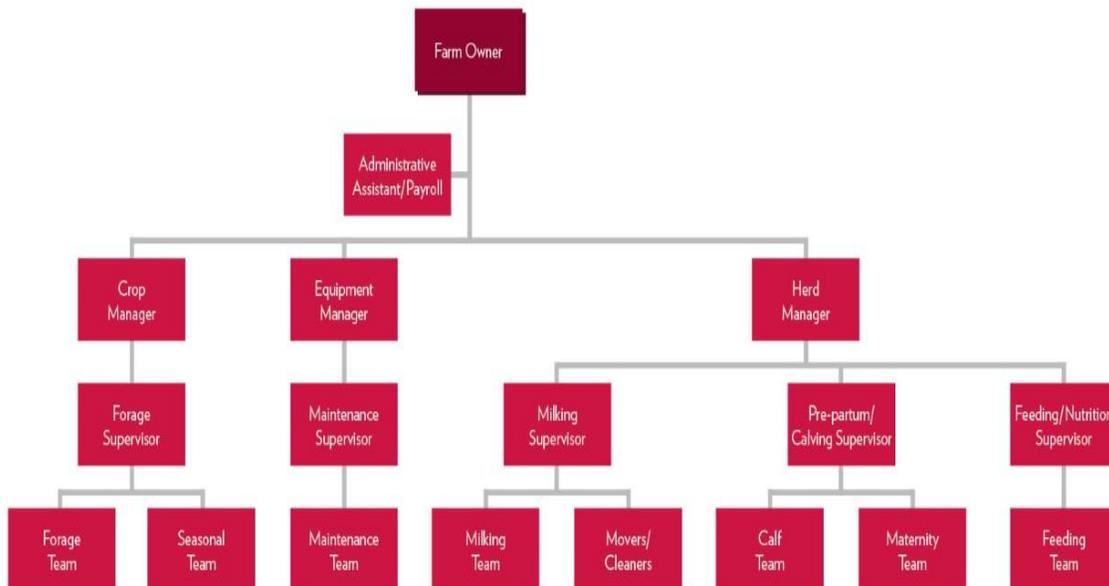
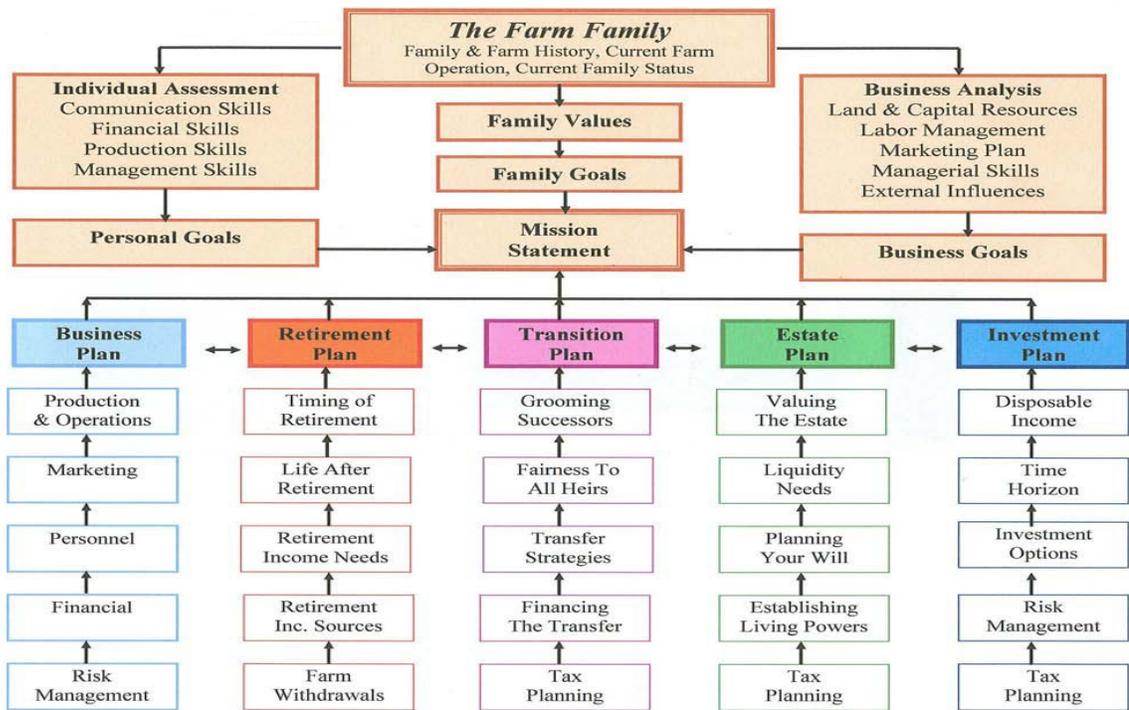
Об'єкти управління:

- земля та ґрунтові ресурси;
- рослинницька і тваринницька продукція;
- матеріально-технічні ресурси;
- фінанси та персонал.

Суб'єкти управління:

- керівники та менеджери аграрних підприємств;
- власники господарств;
- державні органи управління аграрною сферою.

5. Основні функції аграрного менеджменту

До основних функцій аграрного менеджменту належать:

- **планування** виробництва та ресурсів;
- **організація** виробничих процесів;
- **мотивація** працівників;
- **контроль** за результатами діяльності;
- **регулювання** та коригування управлінських рішень.

6. Аграрний менеджмент в Україні

Аграрний менеджмент в Україні розвивається в умовах трансформаційної економіки, кліматичних змін і євроінтеграції. Поєднання великих агрохолдингів і малих фермерських господарств вимагає гнучких управлінських підходів.

Важливу роль відіграють рекомендації міжнародних організацій, зокрема FAO, щодо сталого розвитку та продовольчої безпеки.

7. Світовий досвід аграрного менеджменту

Sixth Edition

Agribusiness Management

Freddie L. Barnard, John Foltz,
Elizabeth A. Yeager, and Brady Brewer

У країнах ЄС домінує концепція сталого розвитку, у США — підприємницький та інноваційний підхід, у Японії — високотехнологічні системи управління.

Значний внесок у розвиток аграрного менеджменту роблять міжнародні компанії, зокрема John Deere.

8. Значення аграрного менеджменту для сталого розвитку

- 1. Аграрний менеджмент є ключовим чинником:*
- 2. забезпечення продовольчої безпеки;*
- 3. ефективного використання природних ресурсів;*
- 4. соціального розвитку сільських територій;*
- 5. адаптації аграрного виробництва до змін клімату.*

Висновки

Аграрний менеджмент є важливою складовою сучасного аграрного виробництва. Його розвиток забезпечує ефективність господарської діяльності, конкурентоспроможність аграрних підприємств та сталий розвиток сільських територій. Для України аграрний менеджмент має стратегічне значення у формуванні продовольчої безпеки та інтеграції у світовий аграрний простір.